

Groep-B- streptokokken en zwangerschap

De 'groep-B-streptokok' is een bacterie die bij veel zwangere vrouwen in de vagina (schede) aanwezig is. Meestal kan dit geen kwaad voor de zwangere en haar baby, maar in een enkel geval wordt de baby ernstig ziek door een infectie met deze bacterie. In deze folder geven we informatie over de groep-B-streptokokkenziekte. Ook beschrijven wij in welke situaties voorzorgsmaatregelen genomen kunnen worden, om ziekte bij de baby te voorkomen.

Wat zijn Groep-B-streptokokken?

Streptokokken zijn bacteriën, die we met het blote oog niet kunnen zien. Er bestaan verschillende soorten, de groep-B-streptokokken (GBS) is er een van.

Hoe vaak komen GBS voor bij zwangeren?

Eén op de vijf zwangeren draagt de GBS bacterie bij zich; zij worden dragers genoemd. De GBS bevinden zich samen met andere bacteriën in de darmen. Vaak zijn ze ook in de baarmoedermond of vagina te vinden zonder dat er klachten zijn. Soms veroorzaken ze een blaasontsteking, ze zijn dan in een kweek van de urine te vinden.

Wat zijn de gevolgen van GBS voor pasgeboren baby's?

Ongeveer de helft van de vrouwen die deze streptokokken bij zich dragen, geeft ze tijdens de bevalling door aan hun baby. We weten dat één op de vijf zwangere vrouwen (twintig procent) draagster is. Dit heeft tot gevolg dat 10 procent van alle pasgeboren baby's met GBS besmet wordt. De bacteriën zijn dan alleen op de huid of slijmvliezen van de baby aanwezig en de baby wordt er niet ziek van.

Van alle pasgeborenen wordt ongeveer één op de duizend ziek door een infectie met GBS. De bacteriën dringen dan ook het lichaam binnen. De baby kan dan ernstig ziek zijn. Kinderen van moeders die GBS draagster zijn worden in één op de honderd gevallen ziek. Deze ziekte kan meestal goed behandeld worden met antibiotica.

Hoe kan een baby besmet en ziek (geïnfecteerd) worden?

Als een zwangere vrouw GBS bij zich draagt, kan de baby al in de baarmoeder besmet worden. Dit kan ook tijdens de bevalling of na de geboorte gebeuren. Hieronder bespreken we hoe besmetting en infectie met GBS plaatsvindt en welke verschijnselen kunnen optreden.

In de baarmoeder

Als een baby al in de baarmoeder besmet wordt met GBS, gebeurt dat meestal na het breken van de vliezen. De streptokokken komen vanuit de vagina, via de baarmoedermond de baarmoeder in en bereiken zo de ongeboren baby. De baby drinkt vruchtwater en heeft ook vruchtwater in de longen.

Deze kans is groter naarmate de vliezen langer gebroken zijn. In uitzonderingssituaties vindt besmetting en infectie in de baarmoeder plaats, zonder dat de vliezen gebroken zijn. Temperatuurverhoging van de moeder en een snelle hartslag van de baby zijn aanwijzingen voor een infectie.

Tijdens de bevalling

Als GBS in de vagina (schede) aanwezig zijn, wordt ongeveer de helft van de kinderen tijdens de bevalling besmet. Gewoonlijk veroorzaken de streptokokken dan geen ziekteverschijnselen. Ze blijven alleen op de huid en de slijmvliezen van de baby aanwezig. In ongeveer één procent van de gevallen wordt de baby wel ziek, meestal al vrij snel na de geboorte.

Almelo

Zilvermeeuw 1

Postbus 7600

7600 SZ Almelo

Hengelo

Geerdinksweg 141

Postbus 546

7550 AM Hengelo

 facebook.com/ZGTInfo

 twitter.com/ZGT_info

 linkedin.com/company/zgt

 youtube.com/user/ZGTInfo

 zgt.nl - zgt.nl/mijnzgt

Na de geboorte

In minder dan één derde van de gevallen, wordt de baby pas na de eerste levensweek ziek. Dit wordt een 'late-onset' infectie genoemd: een GBS infectie die laat ontstaat. Zo kunnen baby's nog in de eerste drie levensmaanden ziek worden. Soms zijn ze dan al tijdens de geboorte besmet, maar ontstaat ziekte door de GBS-bacterie pas later. In andere gevallen wordt de baby na de geboorte besmet, bijvoorbeeld via de handen van een volwassene. Als een baby pas later ziek wordt als gevolg van GBS, is het ziekteverloop vaak zeer ernstig.

GBS-ziekte bij de baby

Als een pasgeborene ziek wordt als gevolg van een infectie met GBS, is dat in negen van de tien gevallen op de eerste dag. Vaak ademt de baby snel en oppervlakkig. Soms houdt het ademen even op. De kleur van de huid is niet mooi roze, maar grauw, blauw of bleek. De baby kan slap aanvoelen en suf zijn. Soms is de baby overprikkeld en treden er stuipen (convulsies) op. Dikwijls is een zacht kreunend geluid bij het uitademen het eerste verschijnsel van ziekte.

Dit kreunen is een belangrijk waarschuwingssignaal, maar ook een snelle ademhaling of een afwijkende kleur kunnen de aandacht trekken. Voedingsproblemen zoals spugen of niet willen drinken, koorts of juist ondertemperatuur zijn soms ook een teken van GBS-ziekte.

Het ernstig ziek zijn komt door ontstekingen, zoals een longontsteking (pneumonie), een bloedinfectie (sepsis) of een hersenvliesontsteking (meningitis). Soms komen verschillende ontstekingen tegelijkertijd voor. Een hersenvliesontsteking wordt vaker gezien bij baby's die wat later na de geboorte ziek worden.

Ziekteverschijnselen kunnen zich in een heel snel tempo ontwikkelen, soms binnen enkele uren. Daarom kan medische hulp te laat komen. Ook kan het ziekteverloop zo snel en ernstig zijn dat een met spoed begonnen

behandeling met een antibioticum een slechte afloop niet kan voorkomen.

Welke baby's hebben een verhoogde kans om ziek te worden door een infectie met GBS?

Een GBS-infectie komt nogal eens onverwacht tevoorschijn. Tijdens de zwangerschap of de bevalling waren er geen aanwijzingen voor een verhoogde kans op deze ziekte.

In een aantal gevallen weten we dat de baby wel een verhoogde kans loopt op ziekte door een GBS-infectie:

- een vroeggeboorte (zwangerschapsduur minder dan 37 weken);
- langdurig gebroken vliezen (langer dan 18-24 uur);
- temperatuurverhoging van de moeder tijdens de bevalling (hoger dan 37,8 - 38,0°C);
- een blaasontsteking door GBS bij de moeder tijdens de zwangerschap;
- een eerder kind met GBS-ziekte.

Onderzoek naar GBS tijdens de zwangerschap

Onderzoek bij elke zwangere wordt in Nederland niet geadviseerd. GBS wordt immers bij één op de vijf zwangeren gevonden en heeft maar zeer zelden gevolgen. In bepaalde situaties is het wel verstandig onderzoek te doen, zoals bij een zwangere die in het ziekenhuis opgenomen is in verband met voortijdige weeën of te vroeg gebroken vliezen. De streptokokken kunnen dan worden aangetoond met behulp van een kweek. De gynaecoloog, verloskundige of verpleegkundige strijkt dan met een wattenstokje eerst langs de ingang van de schede en dan langs de anus. De uitslag van de kweek duurt maximaal vijf werkdagen.

Kan een GBS-infectie voorkomen worden?

Het is lang niet altijd mogelijk een GBS-ziekte van de baby te voorkomen. In situaties waar de baby een hoge kans heeft om ziek te

worden, kan de arts wel voorzorgsmaatregelen nemen. Op het moment dat u voldoende regelmatige weeën heeft krijgt u een infuus. Via het infuus wordt er volgens protocol antibiotica toegediend. Redenen daarvoor zijn: koorts tijdens de bevalling, een eerdere baby die GBS-ziekte heeft gehad of een blaasontsteking met GBS tijdens de zwangerschap. In deze gevallen weten we dat de zwangere veel GBS bij zich draagt. Een uitslag van een kweek die GBS laat zien bij een dreigende vroeggeboorte of voortijdig gebroken vliezen, is een andere reden om al tijdens de bevalling antibiotica te geven. Op indicatie wordt er ook nog een oor, neus, en navelkweek bij uw baby afgenomen. Soms krijgt ook de baby na de geboorte nog antibiotica van de kinderarts, bijvoorbeeld bij koorts tijdens de bevalling. In andere gevallen wordt geadviseerd de baby de eerste 48 uur extra in de gaten te houden. De eerste 24 uur in het ziekenhuis. Het gebeurt maar zelden dat de moeder na de bevalling een antibioticum nodig heeft.

Een enkele keer worden al vóór de zwangerschap bij een vrouw streptokokken van groep B aangetoond. Dit heeft geen gevolgen voor de bevalling, zolang er geen andere risicofactoren zijn, zoals vroeggeboorte, koorts tijdens de bevalling of vliezen die langdurig gebroken zijn.

Vragen

Mocht u na het lezen van deze folder nog vragen hebben, uw gynaecoloog, verloskundige, verpleegkundige of huisarts is altijd bereid ze te beantwoorden.

Algemene informatie

Telefoonnummers

- ZGT (algemeen nummer): 088 708 78 78
- Voor zwangeren is onze afdeling verloskunde op locaties Almelo en Hengelo op één centraal nummer bereikbaar: **088 708 44 16**

Voor meer informatie:

Stichting Ouders van Groep-B-
Streptokokkenpatiënten (OGBS)
ogbs.nl